

Vlaams
Parlement

ingediend op **42** (2019-2020) – Nr. 4
10 maart 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Lorin Parys

over het jaarverslag

van het Kinderrechtencommissariaat

2018-2019

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Lorin Parys, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Celia Groothedde;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Piet De Bruyn, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gwenny De Vroe, Sihame El Kaouakibi;

Johan Danen, Jeremie Vaneekhout;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

Documenten in het dossier:

42 (2019-2020) – Nr. 1: Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat

– Nr. 2 en 3: Verslagen

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris.....	4
1.	Het Kinderrechtencommissariaat.....	4
2.	Samenwerking met de Vlaamse volksvertegenwoordigers	4
3.	Wat kan het Kinderrechtencommissariaat doen?	4
4.	Aantal meldingen bij de Klachtenlijn	4
5.	Meest voorkomende klachten	5
6.	Jeugdhulp: toegankelijkheid	5
7.	Jeugdhulp: continuïteit	6
8.	Participatieve jeugdhulp.....	6
9.	Jeugdhulp: kinderen met een beperking	6
10.	Gezondheidszorg	7
11.	Armoede.....	7
12.	Rechten in het gezin.....	7
13.	Adviseren van het beleid.....	8
14.	Vooruitblik	9
II.	Bespreking.....	9
1.	Vragen van de leden	9
2.	Antwoord van het Kinderrechtencommissariaat.....	13
2.1.	Klachtenlijn.....	13
2.2.	Handelingsverlegenheid.....	13
2.3.	Kwaliteitsvolle kinderopvang, voorrangregels en krachtlijnen voor buitenschoolse kinderopvang.....	13
2.4.	Wachlijsten, toegang tot jeugdhulp, breuken in de hulpverlening, complexe problematieken en gedragsmoeilijkheden	14
2.5.	Slachtoffers van tienerpooiers	14
2.6.	Geestelijke gezondheidszorg: wachtlijsten en financiële drempels .	14
2.7.	Hoorrecht	15
2.8.	Vertrouwenspersoon	15
2.9.	Contact met de grootouders na een echtscheiding	16
2.10.	Eén gemandateerde voorziening	16
2.11.	Opvoedingskeuzes	16
2.12.	Toestemming voor therapie.....	16
2.13.	Andere gezinsvormen	17
2.14.	Cliëntoverleg en beleidsparticipatie	17
2.15.	Vlaamse Jeugdraad	17
2.16.	Armoedebestrijding	17
2.17.	Groeipakket.....	17
2.18.	Voorwaardelijke sociale voordelen.....	17
2.19.	Jeugddelinquentierecht en GAS-boetes	18
	Afkortingen	19
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid besprak het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat 2018-2019 tijdens haar vergadering van 11 februari 2020. De commissie besprak het jaarverslag met:

- Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris;
- Leen Ackaert, beleidsadviseur Kinderrechtencommissariaat;
- Sofie Van Rumst, beleidsadviseur Kinderrechtencommissariaat.

De gebruikte presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Uiteenzetting door Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris

1. Het Kinderrechtencommissariaat

Caroline Vrijens wijst erop dat bijna de helft van de klachten bij het Kinderrechtencommissariaat gaat over de bevoegdheden van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid. Het Kinderrechtencommissariaat is een onafhankelijke instelling, onder de vleugels van het Vlaams Parlement. De Franstalige kinderrechtencommissaris ressorteert onder de uitvoerende macht, wat mogelijk minder garanties biedt op onafhankelijkheid. De kernopdracht van het Kinderrechtencommissariaat is komen van signaal tot advies. Uit de meldingen detecteert het Kinderrechtencommissariaat structurele knelpunten, die het aankaart in adviezen. Naast het veertienkoppige team van beleidsadviseurs en klachtenbehandelaars, is er sinds 2017 ook een Commissie van Toezicht in het Kinderrechtencommissariaat. Die commissie bestaat uit veertien vrijwilligers, maandcommissarissen, die toezicht houden op de rechten en de bejegening van kinderen en jongeren in gesloten instellingen en in een aantal proeftuinen waar jongeren in een besloten setting verblijven. Voorts is er een overleg- en adviesorgaan dat bestaat uit vertegenwoordigers van elke politieke fractie, het middenveld en de academische wereld. Zo werkt het Kinderrechtencommissariaat aan een draagvlak, maar kan het ook zaken aftoetsen.

2. Samenwerking met de Vlaamse volksvertegenwoordigers

De kinderrechtencommissaris wil inzetten op goede samenwerking met het Vlaams Parlement en deze commissie. Daardoor kunnen parlementsleden de vinger aan de pols houden van wat leeft bij kinderen en jongeren, maar kinderen en jongeren ook beter een stem geven in het beleid.

3. Wat kan het Kinderrechtencommissariaat doen?

Het Kinderrechtencommissariaat wil helpen de verbanden tussen de beleidsdomeinen te zien die implicaties hebben voor de jongeren. Het Kinderrechtencommissariaat heeft in zijn tweeëntwintigjarig bestaan heel wat expertise opgebouwd. Caroline Vrijens vraagt de parlementsleden niet te aarzelen om advies en toelichting te vragen in een individueel gesprek of op een hoorzitting. Tot slot vraagt ze hun vooral in te grijpen door hun parlementair werk om te vermijden dat problemen voor kinderen en jongeren zich blijven voordoen.

4. Aantal meldingen bij de Klachtenlijn

Het Kinderrechtencommissariaat is bevoegd voor meldingen over alle Vlaamse bevoegdheidsdomeinen. Kinderen en jongeren kunnen zelf een melding doen, maar doorgaans zijn het ouders of grootouders. Meldingen komen ook van praktijkwerkers of professionals. Iedere andere burger die een schending van de kinderrechten vaststelt, kan ook een melding doen. Het aantal meldingen schommelt de laatste

jaren rond de 1200 per jaar. Caroline Vrijens is zich ervan bewust dat dit aantal slechts het topje van de ijsberg is en dat het Kinderrechtencommissariaat de blijvende opdracht heeft zijn bestaan bekend te maken. De meeste klachten gaan over het onderwijs, daarna volgen gezin en hulp aan minderjarigen, zowel jeugdhulp als gezondheidszorg. Voorts zijn er klachten over andere thema's zoals asiel, justitie, vrije tijd en huisvesting.

5. Meest voorkomende klachten

De meldingen over onderwijs gaan vaak over het sanctiebeleid op school, over geweld tussen leerlingen maar ook tussen leerkrachten en leerlingen, over het vinden van een school of over inclusie op school. De klachten over het recht op hulp en bijstand gaan over wachtlijsten, gebrek aan continuïteit van hulp en participatie, of over het ontbreken van een vertrouwenspersoon. De klachten over de rechten in het gezin gaan vaak over de gevolgen van (v)chtscheidingen en het ontbreken van hoorrecht voor jonge kinderen in gerechtelijke procedures. Wat het recht op vrije tijd betreft, zijn er klachten over sportclubs die spelers op non-actief zetten door transfers voor soms zeer jonge kinderen tegen te houden, en over het beknotten van het recht op spel doordat buurtbewoners klagen over lawaai van spelende kinderen of doordat er onvoldoende ruimte is om te spelen.

6. Jeugdhulp: toegankelijkheid

De kinderrechtencommissaris behandelt voorts enkele structurele knelpunten in jeugdhulp, gezondheidszorg, armoede, naast rechten in het gezin waar de overheid zaken ten goede kan veranderen. Vooreerst is er de toegankelijkheid in de jeugdhulp, waar het meest schrijnende probleem de wachtlijsten en de tekorten in bepaalde aanbodtypes zijn. Caroline Vrijens vraagt bijzondere aandacht voor slachtoffers van tienerpooiers en voor kinderen met een complexe problematiek, voor wie er vaak geen gepast aanbod bestaat. Zij bevinden zich op het raakvlak van de gehandicaptenzorg, de kinderpsychiatrie en de jeugdhulp. Ze illustreert de problemen met enkele voorbeelden. Zo vroeg een jongen van een jaar of tien aan het Kinderrechtencommissariaat of niet elk kind het recht heeft op te groeien in een gezin. Het Kinderrechtencommissariaat heeft dat besproken met zijn hulpverleners. Hij verbleef in een voorziening, kon niet meer terecht in zijn eigen gezin en ook niet in een pleeggezin wegens gedragsproblemen. Een ander voorbeeld is een jongen van acht jaar die te lang in een OOC moest blijven, terwijl dat enkel bedoeld is voor observatie en diagnostiek. Er was geen vervolghulp en de jongen kon niet naar huis. Daarnaast waren er klachten over GES+-kinderen die door plaatsgebrek terechtkwamen in een gesloten gemeenschapsinstelling. Voorts wijst ze erop dat in gezinnen die niet tijdig geholpen worden wegens capaciteitsgebrek, de situatie vaak verergert.

Het Kinderrechtencommissariaat is tevreden dat voormalig minister Jo Vandeurzen 1 Gezin 1 Plan gelanceerd heeft en dat de huidige minister dat verder wil uitbouwen. De scala aan hulp is groot en in bepaalde gezinnen komen meerdere hulpverleners over de vloer. Een goede coördinatie zorgt voor de juiste hulp maar ook voor meer vertrouwen van het gezin in die hulp.

Het Kinderrechtencommissariaat kreeg heel wat meldingen van minderjarigen die expliciet vroegen naar een vertrouwenspersoon. Vaak hebben ze een persoon in hun omgeving met wie ze een bijzondere band hebben. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt dat de regelgeving die dat mogelijk maakt, niet alleen toegepast wordt maar ook ruimer bekend wordt gemaakt in de jeugdhulp. Voorts wijst de spreker erop dat omgaan met verontrustende situaties delicaat is. Desondanks is dat een opdracht van elke hulpverlener. Ze moeten daartoe de juiste instrumenten en coaching krijgen. Het Kinderrechtencommissariaat pleit voor één gemandateerde voorziening, iets waar de minister lijkt op in te gaan. De spreker maakt de parlementsleden voorts attent op het advies over het recht op contact tussen broers en zussen, eigenlijk

over het recht van kinderen om samen op te groeien ook als ze uit huis geplaatst worden. Ook door het capaciteitsgebrek worden broers en zussen vaak gescheiden. Het gaat om jongeren die, als ze uit de jeugdhulp uitstromen, op geen of slechts een klein netwerk kunnen terugvallen. Het is wezenlijk de biologische banden te behouden.

7. Jeugdhulp: continuïteit

Naast toegankelijkheid is continuïteit in de jeugdhulp fundamenteel. De overheid, het agentschap Opgroeien, heeft daar zeker aandacht voor en heeft er een onderzoek over laten uitvoeren. Toch blijft het Kinderrechtencommissariaat daarover klachten van kinderen en jongeren krijgen. Het vraagt specifiek om bruggen tussen jeugdhulp en kinderpsychiatrie, zeker voor kinderen en jongeren met een complexe problematiek. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt soms klachten over kinderen die suïcidaal zijn en toch geen geschikte hulp in de jeugdpsychiatrie krijgen. Ook intensievere samenwerking tussen welzijnsdiensten en het onderwijs is nodig, ook om de uitval in het onderwijs tegen te gaan. Te veel kinderen met gedragsproblemen, in een moeilijke thuissituatie vallen uit de boot. Ook zij hebben recht op onderwijs en op ontplooiing. Uit gesprekken met onder meer Cachet leert het Kinderrechtencommissariaat dat het vaak voorvalt dat dergelijke jongeren op latere leeftijd opnieuw gaan studeren om alsnog een diploma te halen.

Het Kinderrechtencommissariaat werkt aan een dossier over kinderen en jongeren met een complexe problematiek, jongeren op het scharnierpunt tussen verschillende domeinen. Beleidsadviseur Leen Ackaert heeft al heel wat gesprekken gevoerd met hulpverleners en praat thans met kinderen, jongeren en hun ouders. Het Kinderrechtencommissariaat zal daar in juni 2020 een studiedag aan wijden, waarop het vooral de stem van kinderen en jongeren wil laten horen. Zij hebben behoeften maar ook veel kracht die soms onderbelicht blijft.

De overheid werkt aan mogelijkheden voor de voortzetting van de jeugdhulp na achttien jaar, maar het Kinderrechtencommissariaat blijft het belang ervan benadrukken. De jeugdhulpmodules zijn al aangepast opdat hulp kan tot 25 jaar. Uit de klachten blijkt echter hoe belangrijk het is om jongeren te blijven informeren over hun rechten.

8. Participatieve jeugdhulp

Het Kinderrechtencommissariaat pleit voor participatieve jeugdhulp. Ouders en jongeren krijgen te vaak het gevoel dat de hulpverlening het van hen overneemt en dat ze te weinig gehoord worden. Bij dergelijke communicatieruis komt het Kinderrechtencommissariaat tussenbeide om concrete oplossing te zoeken, uiteraard in overleg met hulpverleners, maar vaak is er dan al enige weerstand gegroeid. Daarom vraagt het Kinderrechtencommissariaat om de mogelijkheden van cliëntenoverleg en -bemiddeling beter bekend te maken zodat ze vaker gebruikt worden. Beleidsparticipatie van cliëntorganisaties zoals Cachet, maakt dat de stem van kinderen en ouders gehoord wordt. Heel wat klachten draaien erom dat kinderen, jongeren en zelfs professionals de rechten niet genoeg kennen: inzagerechten in dossiers, contactrechten of recht op een vertrouwenspersoon. Goede informatie over rechten moet een blijvende zorg zijn.

9. Jeugdhulp: kinderen met een beperking

Voor een PAB zijn er veel wachtenden en te kleine budgetten. Ook vraagt het Kinderrechtencommissariaat meer transparantie bij beslissingen van de intersectorale regionale prioriteitencommissie. De klacht van een jongen die boos was omdat hij geen diploma kan halen zonder PAB, toont aan dat dit verstrekkende gevolgen heeft. Ze verwijst voorts naar een recent onderzoek van de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen 'Vrije tijd als handicapsituatie'. Daaruit blijkt dat kinderen met

een beperking vaak minder kans hebben op zelfontplooiing, emancipatie of een sociaal netwerk omdat ze minder mogelijkheden hebben in hun vrije tijd. Caroline Vrijens suggereert na te gaan of een betere samenwerking tussen de welzijns- en vrijetijdssector soelaas kan bieden.

10. Gezondheidszorg

Het Kinderrechtencommissariaat krijgt vooral klachten over de geestelijke gezondheidszorg, zoals een leerkracht die meldt dat een leerling psychische begeleiding nodig heeft maar er geen vindt. Voorts zijn er juridische vragen zoals of een kind of jongere psychologische begeleiding kan krijgen als één of beide ouders niet akkoord gaat, bijvoorbeeld bij een (v)chtscheiding. Het Kinderrechtencommissariaat heeft een brochure met een stappenplan om het recht op gezondheidszorg van kinderen of jongeren zoveel mogelijk te garanderen.

11. Armoede

Het Kinderrechtencommissariaat pleit voor een kinderrechtelijk op kinderarmoede. Het krijgt geen klachten over armoede op zich maar merkt dat bij klachten over het recht op onderwijs, vrije tijd of jeugdhulp, armoede geregeld in rechtstreekse relatie staat met de schending van die rechten. Over dit thema is samenwerking tussen de Vlaamse diensten, maar ook tussen de Vlaamse overheid, de federale en de lokale besturen nodig. In het regeerakkoord is ervoor gekozen om de regiefunctie toe te vertrouwen aan de lokale besturen. Een goed lokaal sociaal beleid biedt heel wat kansen. De Huizen van het Kind kunnen daarin een relevante rol spelen. Alleen moet er ook bij die decentralisatie voldoende respect blijven voor het kinderrechtenspectief. Om dat te garanderen vraagt het Kinderrechtencommissariaat een minimaal kader zodat het Vlaamse niveau kan beoordelen wat er met de middelen gebeurt en de effecten van het lokale beleid kan volgen.

Armoede heeft ook repercussies op de woonsituatie. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt klachten van kinderen die in een ongezonde woning opgroeien of zelfs in de nachtopvang voor dak- en thuislozen verblijven. Ze verwijst naar het Kinderrechtencommissariaatdossier over dak- en thuisloosheid. Een dak boven het hoofd is het absolute minimum voor elk kind. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt daar van bewindvoerders expliciete aandacht voor. Voorts wijst het Kinderrechtencommissariaat erop dat het groeipakket een belangrijk instrument is om iets te doen tegen kinderarmoede.

12. Rechten in het gezin

Geregeld komen er klachten van jongeren die vinden dat ze te weinig inspraak krijgen in het gezin. Ook zijn er meldingen over verstoorde gezinsrelaties en geweldsituaties, zoals een meisje dat klaagt over haar gewelddadige vader maar vreest dat niemand haar zal geloven. Slachtoffers denken wel vaker dat men hen niet zal geloven. Klachtenbehandelaars zijn echter geen hulpverleners. Bij dergelijke klachten bemiddelen ze zelf niet tussen gezinsleden, maar geven ze hen wel een referentiekader, gebaseerd op de kinderrechten, en verwijzen ze hen door. Het is echter een zaak van de overheid om kindermishandeling bespreekbaarder te maken en om te blijven investeren in preventie en bekendmaking van de hulpdiensten. De besparingen mogen in geen geval kinderen en jongeren treffen. Caroline Vrijens verwijst voorts naar de recente reportages op Canvas over intrafamiliale kindermishandeling.

Andere klachten over gezinssituaties gaan over (v)chtscheidingen waarbij de stem van het kind of de jongere ondergesneeuwd geraakt. Klachtenbehandelaars luisteren naar de kinderen en jongeren en informeren over hun rechten en mogelijkheden. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt vooreerst sterk in te zetten op preventie en bemiddeling bij koppels. Rechters moeten kinderen en jongeren ouder dan twaalf

jaar horen. Daar wordt echter niet op toegezien en het is niet duidelijk hoe de rechters dat aanpakken. De rechter moet ook kinderen jonger dan twaalf jaar horen als ze dat zelf vragen. Het Kinderrechtencommissariaat heeft een jongen van tien jaar die dat wou, geadviseerd om een brief te schrijven naar de rechter, maar daar kwam nooit een reactie op. Er zijn heel wat rechters die hierop inzetten, maar uit de klachten blijkt dat er nog heel wat verbetering mogelijk is.

13. Adviseren van het beleid

Het Kinderrechtencommissariaat heeft heel wat schriftelijke adviezen bezorgd aan het Vlaams Parlement en is steeds bereid die toe te lichten. Sinds haar aanstelling als kinderrechtencommissaris zijn er adviezen uitgebracht over het contactrecht met broers en zussen, over de beleidsnota's *Jeugd* (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 145/1) en *Onderwijs* (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 129/1) en aan het Federaal Parlement over gezinshereniging.

Het Kinderrechtencommissariaat wil graag zo vroeg mogelijk in het beleidsproces advies uitbrengen opdat de stem van kinderen en jongeren invloed heeft. Daarnaast zal het proactief structurele knelpunten op de politieke agenda blijven zetten.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft advies uitgebracht over de beleidsnota *Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2019-2024* (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 120/1). Vooreerst vraagt het dat de besparingen de kwetsbare kinderen en jongeren niet treffen. Het pleit daarnaast voor een straffer armoedebelid. Uiteraard moet de minister van Welzijn daarvoor samenwerken met de ministers van Onderwijs en Wonen, met de federale ministers en met de lokale instanties. Zo staat het trouwens in de beleidsnota. Het Kinderrechtencommissariaat wil mee de vinger aan de pols houden. Tevens vraagt het ervoor te zorgen dat elke jongere snel kan rekenen op de jeugdhulp die hij nodig heeft. Dat vergt een voldoende en aangepast aanbod, ook in de kinderpsychiatrie, maar ook nieuwe verblijfsvormen met kleinere leefgroepen en geïntegreerde gezinstrajecten. Het Kinderrechtencommissariaat ziet in een betere brug tussen Onderwijs en Welzijn, een taak van onder meer de CLB's, opportuniteiten om ervoor te zorgen dat jongeren in de jeugdhulp, een moeilijke thuissituatie of in de schoolinternaten alle kansen krijgen op school.

Momenteel doet de KU Leuven onderzoek naar een rechtspositieregeling voor jongeren in beveiligde settings, iets waar het Kinderrechtencommissariaat al jaren voor pleit. Uit een studiedag van het Kinderrechtencommissariaat bleek recent dat kinderen niet weten wat hun rechten zijn als ze afgezonderd worden. Jongeren vragen in de eerste plaats heldere informatie, een recht dat in de rechtspositieregeling moet worden vastgelegd. Het Kinderrechtencommissariaat dringt erop aan dat de Commissie van Toezicht ook bevoegd wordt voor het toezicht op de bejegening en de rechten van jongeren in het beveiligde aanbod in private voorzieningen, dat in uitvoering van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht uitgebreid wordt.

In zijn advies op de beleidsnota benadrukt het Kinderrechtencommissariaat voorts het belang van de preventieve gezinsondersteuning, zeker voor kwetsbare gezinnen. Daarvoor is een adequaat aanbod van basisvoorzieningen nodig, met onder meer kwaliteitsvolle kinderopvang en buitenschoolse opvang. Kinderopvang moet er zijn voor alle kinderen, ook wanneer de ouders niet werken. Het pleit daarnaast voor een krachtig groeipakket, vooral voor gezinnen in armoede. Tot slot drukt het Kinderrechtencommissariaat zijn steun uit voor het expertenpanel voor interlandelijke adoptie.

14. Vooruitblik

Het Kinderrechtencommissariaat zal een ronde door Vlaanderen houden waarbij de medewerkers en de kinderrechtencommissaris in gesprek gaan met kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, in de kinderpsychiatrie, in jeugdhulpvoorzieningen, in internaten, in armoede enzovoort. Zo wil het meer voeling krijgen met hun problemen en ervoor zorgen dat hun stem beter gehoord wordt. Op 25 maart 2020 wordt het jaarverslag van de Commissie van Toezicht voorgesteld. In juni 2020 organiseert het Kinderrechtencommissariaat een studiedag met getuigenissen over zogenaamde complexe dossiers.

Naast het basiswerk, meldingen en klachten behandelen en die vertalen in beleid, zal het Kinderrechtencommissariaat op enkele inhoudelijke thema's focussen, waarbij het steeds de kinderrechten als uitgangspunt neemt: het recht op inspraak van kinderen en jongeren uit kwetsbare doelgroepen, het hoorrecht van kinderen en jongeren, het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, de persoonsvolgende financiering voor minderjarigen, de kinderarmoede en het recht op onderwijs.

II. Bespreking

1. Vragen van de leden

Lorin Parys leest dat het Kinderrechtencommissariaat vraagt om de regelgeving over ouderlijke toestemming voor therapie niet te strikt te interpreteren. Een jongere moet zijn therapie soms stopzetten wanneer de toestemming van een van de ouders ontbreekt. Nochtans bepaalt de wet op de patiëntenrechten dat minderjarigen bekwam zijn om hun situatie te beoordelen als dat nodig is. Handtekening en toestemming van beide ouders zijn bijgevolg niet vereist maar hulpverleners zijn daar blijkbaar niet van op de hoogte. Het is belangrijk dat de eerstelijnspsychologische functie en de geestelijke gezondheidszorg daarvan bewust worden gemaakt. Daarnaast is het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp van toepassing. Wordt de brochure van het Kinderrechtencommissariaat over dit thema onvoldoende verspreid of gebruikt? Wat moet er gebeuren om te vermijden dat een hulpverleningstraject stilvalt?

De Klachtenlijn wordt voornamelijk door volwassenen en redelijk weinig door minderjarigen geraadpleegd. De klachtenlijn zou onvoldoende bekend zijn. Kinderen en jongeren zouden hun rechten in de jeugdhulp onvoldoende kennen. Het is verontrustend dat hulpverleners verontrustende leefsituaties soms lang in de vrijwilligheid laten. Wat moet er gebeuren om kinderen en jongeren beter bewust te maken van hun rechten zodat ze vaker gebruikmaken van de Klachtenlijn? Hoe kan de handelingsverlegenheid bij hulpverleners weggewerkt worden? In sommige situaties moet immers de stap worden gezet van vrijwillige naar gerechtelijke hulpverlening.

Lorin Parys is benieuwd naar het project over de knelpunten in hulpverleningsparcours. Allicht is de complexiteit van België een deel van de verklaring.

Katrien Schryvers gaat dieper in op de opmerkingen over de vertrouwenspersoon in de jeugdhulp. Ze wijst erop dat de vertrouwenspersoon decretaal is geregeld. Er zijn reeds brochures over verspreid. Zijn er onvoldoende mensen die zich daarvoor aandienen? Zijn de jongeren er onvoldoende van op de hoogte? Hoe kan worden tegemoetgekomen aan de opmerkingen hierover?

Het Kinderrechtencommissariaat heeft een advies geschreven over het recht van broers en zussen om samen op te groeien. De vraag is of er geen andere mensen uit hun context of familie zijn die jongeren missen. Ontvangt het Kinderrechtencommissariaat

meldingen over het contact met de grootouders na een vechtscheiding? Het Burgerlijk Wetboek verleent grootouders recht op contact met hun kleinkinderen maar dat recht geldt niet in omgekeerde richting. Er kan discussie gevoerd worden over de rechtsingang, maar grootouders kunnen steunfiguren zijn.

De cliëntenorganisaties in de jeugdhulp zijn decretaal verankerd. Ze worden financieel ondersteund. Het Kinderrechtencommissariaat ontwaart een bijkomende behoefte aan beleidsparticipatie. Waar loopt het precies mank?

Het kan niet dat jongeren verstoken blijven van gezondheidszorg omdat een van de ouders weigert toestemming te geven. De spreekster begrijpt niet waarom dit reeds meermaals aangehaalde probleem niet opgelost raakt.

Pleegzorg is decretaal de eerste te overwegen hulpverleningsvorm wanneer een kind, ongeacht zijn leeftijd, uit huis wordt geplaatst. Voor de jeugdrechter geldt een bijzondere motiveringsplicht. In welke mate wordt aan die motiveringsplicht voldaan? Welke meldingen ontvangt het Kinderrechtencommissariaat daarover?

Kinderen zijn het slachtoffer van vechtscheidingen. Omdat men zich daar onvoldoende rekenschap van geeft, heeft CD&V al meerdere wetsvoorstellen ingediend om het ouderschapsplan in te voeren.

Het Kinderrechtencommissariaat legt terecht de nadruk op het hoorrecht. Dat is weliswaar wettelijk geregeld maar het blijft onduidelijk in welke mate aan dat recht wordt tegemoetgekomen en in welke mate het kindvriendelijk verloopt. Ze suggereert hierover in contact te treden met de betrokken magistraten om goede praktijken te kunnen uitwisselen.

Beveiligde opvang in private voorzieningen is nieuw in de jeugdhulp. Dat moet op de best mogelijke wijze kunnen verlopen met respect voor het recht op onderwijs en de rechtspositie van de minderjarige. Het werkterrein van de Commissie van Toezicht moet worden uitgebreid.

Freya Van den Bossche vraagt welke aanpassingen het Kinderrechtencommissariaat beoogt aan het hoorrecht en op welke domeinen het dit gerealiseerd wil zien. Hoe concreter de aanbevelingen, hoe groter de kans dat ze overgenomen worden in regelgeving. Wie stelt daar voornamelijk vragen over: kinderen of ouders die in een moeilijke echtscheiding verwickeld zijn? Mogelijks hopen ze door middel van dit hoorrecht de kinderen aan hun zijde te scharen. Het hoorrecht is zinvol maar voor een kind is het soms delicaat om er gepast mee om te gaan.

Het Kinderrechtencommissariaat omschrijft kinderen met een complexe problematiek als kinderen met een problematiek op de rand van jeugdhulp, kinderpsychiatrie en instellingen voor personen met een handicap. Moeten deze drie sectoren meer geresponsabiliseerd worden om deze kinderen op te nemen? Omdat er meer aanmeldingen dan plaatsen zijn, wordt er thans geselecteerd aan de poort. Vaak wordt gekozen voor de problematieken die de laagste eisen stellen. Biedt meer plaatsen een oplossing of moet er werk worden gemaakt van specifieke plaatsen met uitgebreidere begeleiding, kleinere leefgroepen en andere deskundigheid?

Kinderen die gedragsmoeilijkheden stellen in een instelling vragen soms of ze het recht niet hebben om in een gezin op te groeien. Gedragsmoeilijkheden zijn niet zelden mede het gevolg van het feit dat ze zich niet goed voelen in hun verblijfplaats. Kan opname in een andere omgeving tot ander gedrag leiden bij die kinderen?

Freya Van den Bossche leidt uit de woorden van de kinderrechtencommissaris af dat kinderen vaak op de hoogte zijn van hun recht op een vertrouwenspersoon

maar instellingen staan daar weigerachtig tegenover. Ze vraagt daar bevestiging van, want daar moet strikt over gewaakt worden.

De spreekster vraagt waarom het Kinderrechtencommissariaat pleit voor één gemandateerde voorziening. De huidige gemandateerde voorzieningen streven andere doelstellingen na. De drempel voor het OCJ is hoger dan voor het VK. Door beide samen te voegen zal de schroom om een situatie die zorgen baart te melden mogelijks nog toenemen.

Er wordt weinig gebruikgemaakt van cliëntoverleg. Wat is daar de oorzaak van? Wie initieert het cliëntoverleg? Wie zou een grotere inspanning moeten leveren tijdens dat overleg?

De toegang tot de geestelijke gezondheidszorg wordt bemoeilijkt als een van de ouders niet akkoord gaat. Er zijn daarnaast nog andere drempels waarover Freya Van den Bossche zich zorgen maakt: de wachtlijsten en de financiële drempel. Wat is de houding van het Kinderrechtencommissariaat?

Kindermishandeling moet meer en breder bespreekbaar worden gemaakt. Welke beleidssuggesties heeft het Kinderrechtencommissariaat ter zake?

Hannes Anaf deelt de bezorgdheid over het ontbreken van integrale armoedebestrijding, is benieuwd of het nieuwe Vlaamse actieplan scherpe doelstellingen zal bevatten, maar steunt het voorstel van minister Wouter Beke om met gezinscoaches te werken. Wat moeten hun taken zijn als armoedebestrijding vanuit een kinderrechtenperspectief wordt bekeken? Had armoedebestrijding een prioriteit moeten zijn in het recent bekendgemaakte Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan?

De spreker deelt de analyse dat het groeipakket beter gebruikt zou kunnen worden om kinderarmoede aan te pakken. Welke suggesties heeft het Kinderrechtencommissariaat?

Wezen en halfwezen voelen zich onheus behandeld door het groeipakket. Het verschil in tegemoetkoming is groot bij een overlijden na 1 januari 2019. Het tegenargument dat de tegemoetkoming niet wegvalt wanneer de overgebleven ouder hertrouwt, is niet de juiste benadering. Welke suggesties heeft het Kinderrechtencommissariaat terzake?

Immanuel De Reuse betreurt net zoals het Kinderrechtencommissariaat de besparingen. Dat en de gevolgen ervan zijn al meermaals besproken.

Kinderen tonen soms foute loyaliteit of worden verkeerd ingelicht door de ouder bij wie ze vaakst verblijven. In tweede aanleg heeft de rechter het vonnis gelezen en bijgevolg een idee over wat in het verleden is voorgevallen. Is het daarom niet aangewezen dat een rechter zich laat bijstaan door een psycholoog wanneer het hoorrecht wordt uitgeoefend?

Het Kinderrechtencommissariaat wordt vaak geconsulteerd door kinderen die een opvoedingsconflict hebben met hun ouders. De verhouding tussen ouders en kinderen is altijd delicaat. Ouders maken bepaalde opvoedingskeuzes. Dat mag niet eenzijdig worden bekeken. Er moet op gewezen worden dat ouders soms beslissingen nemen die mogelijks niet populair zijn maar wel in het belang van het kind.

De spreker is het er tot op zekere hoogte mee eens dat het Kinderrechtencommissariaat in de strijd tegen armoede gedrag niet wil koppelen aan sociale rechten. +18-jarigen mogen op bepaalde zaken gewezen worden. Opleiding en schoollopen bieden meer kansen op de arbeidsmarkt. Dit is een stok achter de deur om een mooi en succesvol leven uit te bouwen.

Zestien jaar is doorgaans de minimumleeftijd om GAS-boetes op te leggen, al schuift de wetgeving 14 jaar naar voren. De spreker pleit niet voor een uitbreiding maar merkt dat de GAS-boete soms anders wordt toegepast. In Roeselare wordt het een soort van gemeenschapsdienst. Kan het Kinderrechtencommissariaat daarachter staan?

Celia Groothedde verwijst naar de wachtlijsten en tekorten, en de bijzondere kwetsbaarheid van slachtoffers. Is een strakkere omkadering aangewezen? De meningen daarover lopen uiteen. Het recht van kinderen en jongeren om daarin gehoord te worden, wordt meermaals aangehaald. Wat is de visie van het Kinderrechtencommissariaat over de aangewezen omkadering en het hoorrecht?

Het Kinderrechtencommissariaat is bezorgd over het lokale armoedebestrijdingsbeleid vanwege een gebrek aan monitoring. Dat is volgens de spreekster al meermaals aangehaald maar bleef onbeantwoord. Is er voldoende monitoring? Bestaat het risico dat lokale besturen die zich sociaal opstellen, bestraft worden omdat ze verhoudingsgewijs te veel middelen uitgeven? Kan goed bestuur onrechtstreeks tot een moeilijkere situatie leiden?

Kan een vertrouwenspersoon die het hoorrecht van kinderen tijdens een echtscheiding uit de rechtbank haalt, soelaas bieden? Op die manier wordt de stem van het kind gehoord in een vertrouwde omgeving en hoeft het kind niet in een rechtbank te verschijnen. Op die wijze wordt een kind niet met een loyaleitsprobleem geconfronteerd.

Wat is het standpunt van het Kinderrechtencommissariaat over kwaliteitsvolle kinderopvang? De voorrangsregeling mag niet beperkt worden tot werkende ouders. De spreekster wil dit standpunt toegelicht en gestaafd zien.

Welke krachtlijnen ziet het Kinderrechtencommissariaat voor een kwaliteitsvolle buitenschoolse kinderopvang?

Is het huidige beleid voldoende gericht op andere gezinsvormen dan het klassieke gezin? Moet de aandacht daarvoor ruimer?

Maurits Vande Reyde vindt het advies van het Kinderrechtencommissariaat over de invoering van persoonsvolgende financiering voor minderjarigen nuttig omdat het om de essentie van de zaak gaat, namelijk het recht van een kind met een beperking om een volwaardig leven te leiden, zich te ontwikkelen of om geluk te vinden. Hij nodigt het Kinderrechtencommissariaat uit om dit traject te blijven volgen en de commissie erover te adviseren.

Hoe ziet het Kinderrechtencommissariaat de rol van de Vlaamse Jeugdraad als vertegenwoordiger van jongeren? Kan die rol versterkt worden? Kan het Vlaams Parlement nog meer rekening houden met hun rol? Hoe moet die wisselwerking verlopen?

Elke Sleurs, waarnemend commissievoorzitter, begrijpt waarom vragen zijn gesteld over het groeipakket maar wijst erop dat de voorstellen van resolutie over de discriminatie van volle en halve wezen door de invoering van het groeipakket (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 198/1) en over de discriminatie van wezen en halfwezen door de invoering van het groeipakket (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 203/1) op korte termijn besproken zullen worden.

2. Antwoord van het Kinderrechtencommissariaat

2.1. Klachtenlijn

Caroline Vrijens beaamt dat zij voornamelijk meldingen ontvangt van volwassenen. Het Kinderrechtencommissariaat moet zich continu bekendmaken en voortdurend afstemmen met andere diensten waar kinderen en jongeren informatie zoeken. De voortdurende rotatie zorgt ervoor dat deze opdracht nooit af is. Het Kinderrechtencommissariaat werkt voortdurend aan folders en campagnes. Er wordt afgestemd met scholen omdat het bereik daar groot is. De 1200 klachten per jaar zijn niet meer dan het topje van de ijsberg. Sommige jongeren vinden de weg niet naar het Kinderrechtencommissariaat.

2.2. Handelingsverlegenheid

De spreekster bevestigt op basis van de ontvangen klachten dat gezinnen en hulpverleners soms te lang in de vrijwillige hulpverlening blijven steken, wat schadelijk kan zijn voor de kinderen. Daartegenover staat dat subsidiariteit en respect voor het gezin en ouders als eerste opvoedingsverantwoordelijken belangrijke principes zijn in de jeugdhulp. Hulpverleners moeten in de eerste plaats samen met het gezin aan oplossingen werken. Als vooruitgang echter uitblijft, moet men de moed hebben om het kind of de jongeren een positief perspectief te bieden op langere termijn om zijn/haar leven op te bouwen. Waar hulpverleners zich lijken te baseren op ervaring en buikgevoel wil de kinderrechtencommissaris inzetten op wetenschappelijke kennis als basis voor beslissingen over acties als uithuisplaatsing. De overheid moet blijvend inzetten op wetenschappelijke tools die hulpverleners helpen beslissingen te nemen met grote impact op kinderen en jongeren.

2.3. Kwaliteitsvolle kinderopvang, voorrangregels en krachtlijnen voor buitenschoolse kinderopvang

Leen Ackaert, beleidsadviseur, antwoordt dat MeMoQ een poging was om de vraag te beantwoorden wat kwaliteitsvolle kinderopvang is. Samen met tal van actoren is een pedagogisch raamwerk opgesteld dat onder meer sterk inzoomt op de relatie tussen kind en kindbegeleider. Met de uitgewerkte kaders gaat de Zorginspectie aan de slag waardoor het meer is dan een wetenschappelijke kwaliteitsmeting van kinderopvang.

Het Kinderrechtencommissariaat kijkt alles vanuit kinderrechtensperspectief. Kinderen kiezen niet zelf voor werkende ouders. Er is bovendien decretaal bepaald dat elk kind recht heeft op opvang in het beschikbare aanbod. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat kwaliteitsvolle kinderopvang tussen 0 en 3 jaar een fundamenteel verschil betekent voor kinderen die in een precaire situatie opgroeien.

Het Kinderrechtencommissariaat is door de VVSG uitgenodigd om te spreken over kinderrechten en buitenschoolse kinderopvang tijdens een Lerend Netwerken. Het decreet van 3 mei 2019 houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten biedt tal van kansen op vrijetijdsbesteding en activiteiten voor kinderen en tieners. Kinderen die in een kwetsbare buurt groot worden, hebben baat bij een breed palet aan activiteiten. Het is goed dat de verschillende beleidsdomeinen aangesproken worden, al valt het beleidsdomein Onderwijs er ietwat tussenuit. De helft van alle kinderen wordt op school opgevangen. Scholen kunnen kiezen om in een samenwerkingsverband te stappen. Ze worden evenwel niet a priori aangesproken om lid te worden.

Klachten over buitenschoolse kinderopvang zijn niet talrijk en gaan voornamelijk over de verhouding tussen het aantal leerlingen en begeleiders, of over de opvangplaats. Onderwijs moet aan minder regels voldoen dan de IBO's. De overheid zal

een aantal inspiratiekaders aanreiken. Het Kinderrechtencommissariaat pleit ervoor kwaliteitscriteria te baseren op wat kinderen en jongeren zelf belangrijk vinden. Het VN-Kinderrechtencomité geeft in een General Comment aan wat kinderen belangrijk vinden aan hun recht op spel. Kunnen spelen zonder toezicht, in vrijheid en veiligheid, diversiteit, of de kans om zich terug te trekken zijn belangrijke kapstokken.

2.4. Wachlijsten, toegang tot jeugdhulp, breuken in de hulpverlening, complexe problematieken en gedragsmoeilijkheden

Leen Ackaert zegt dat het Kinderrechtencommissariaat aan de slag is gegaan met vijf rondetafelgesprekken met bijvoorbeeld vertegenwoordigers van de integrale jeugdhulp, psychiaters of mensen die de toegang tot bepaalde voorzieningen leiden. Men ging telkens van start met een specifieke casus. Op basis van een anoniem dossier dachten de gesprekspartners buiten de kaders na over wat er precies nodig was en op welke obstakels men dreigde te botsen. Telkens kwam naar boven in welke carrousel kinderen en jongeren terechtkomen. Het antwoord daarop is meer samenwerking tussen de sectoren. Samenwerking betekent meer dan dezelfde taal spreken of diagnoses stellen. Het houdt ook in dat men elkaars vangnet probeert te zijn. De wil om samen te werken is groot maar het ontbreekt aan souplesse, garanties en verantwoordelijkheid om jongeren continue zorg te garanderen.

In gesprekken met ouders en jongeren komt niet zozeer het systeem naar boven maar eerder het menselijke. De vragen aan deze groep peilen niet naar samenwerkingsmogelijkheden tussen sectoren. Het uitgangspunt van deze gesprekken zijn de kinderrechten. De vragen peilen bijvoorbeeld naar het contact met de ouders of vrienden. Uit die gesprekken komen andere wensen naar boven. Jongeren merken bijvoorbeeld dat iedereen in hun omgeving probeert te helpen, maar geven ook aan dat ze de kans willen krijgen om te bewijzen dat ze er ook kunnen zijn voor anderen. Een voorziening zou ruimte moeten creëren om jongeren zichzelf te laten zijn. De honger naar vrijheid is – zeker bij jongeren in een gesloten setting – groot. Omdat een systeem bepaalde reacties uitlokt, moet worden nagedacht over de vorm die beslotenheid kan aannemen of over afzondering.

2.5. Slachtoffers van tienerpooiers

Caroline Vrijens zegt dat er een specifieke omkadering is uitgewerkt voor slachtoffers van tienerpooiers. Het is een bijzonder kwetsbare doelgroep die onder invloed staat van mensen met slechte bedoelingen en er daarom van overtuigd moet worden om hulp (blijvend) aan te nemen. Men moet aanklampend werken. Hoewel er reeds specifieke expertise is, die bovendien verder wordt ontwikkeld, is er nog een lange weg te gaan. Child Focus werkt aan preventie met behulp van een tool gericht op meisjes die zich in de jeugdhulp bevinden. Vanwege hun beperkte context vallen zij gemakkelijk ten prooi aan tienerpooiers. Er moet blijvend over worden gewaakt dat alle slachtoffers – zowel meisjes als jongens – gecapteerd worden. Ook de politie moet optreden. In de jeugdhulp is een brede waaier aan hulpverlening nodig: van ingrijpende en besloten hulpverlening in een eerste fase tot hulpverlening die autonomie en bewegingsvrijheid toelaat.

2.6. Geestelijke gezondheidszorg: wachlijsten en financiële drempels

Caroline Vrijens antwoordt dat wie geen hulp krijgt in een cgg op vaak dure privétherapie is aangewezen. Het is belangrijk voor ogen te houden dat kwetsbare jongeren in de jeugdhulp geen financiële drempel mogen ervaren. Voor hen moet het aanbod voorhanden zijn. Geestelijke gezondheidsproblemen moeten op jonge leeftijd aangepakt worden omdat ze op latere leeftijd andere en complexere proporties aannemen.

Sofie Van Rumst, beleidsadviseur, suggereert een derdebetalersregeling voor jongeren die geestelijke gezondheidszorg nodig hebben, vergelijkbaar met de regeling voor minderjarigen die een abortus willen laten uitvoeren. Zij kunnen zich anoniem tot een centrum wenden om er geholpen te worden.

2.7. Hoorrecht

Sofie Van Rumst heeft de voorbije periode veel klachten ontvangen over het hoorrecht. Het hoorrecht van kinderen is relatief goed geregeld. Een familierechter moet kinderen vanaf 12 jaar horen. Kinderen jonger dan 12 jaar moeten worden uitgenodigd als ze vragen om gehoord te worden.

Familierechters gaan hier regionaal echter verschillend mee om. Er zijn familierechters die alle kinderen van eenzelfde gezin uitnodigen. Andere familierechters zijn strikter en nodigen bijvoorbeeld alleen vanaf een bepaalde leeftijd uit. De wet wordt soms op frappante wijze geschonden. Sommige familierechters zijn van oordeel dat de minderjarige is gehoord wanneer er een maatschappelijk onderzoek is uitgevoerd.

Het Kinderrechtencommissariaat probeert in eerste instantie in kaart te brengen hoe met de wet wordt omgegaan. Alle knelpunten worden besproken in de commissie Jeugd- en Familierecht van de Orde van Vlaamse Balies. Daarnaast wordt een aantal van de vragen voorgelegd aan een focusgroep met familierechters.

In tweede instantie wordt onderzocht of het beter kan. Zonder voorop te willen lopen op de feiten, wijst *Sofie Van Rumst* op de Nederlandse aanpak. Kinderen die gehoord willen worden door een familierechter worden voorafgaand gehoord door een psycholoog. Kinderen zijn immers kwetsbaar in een echtscheiding. Ze zijn loyaal aan hun beide ouders en worden soms in een bepaalde richting gedwongen door een van de ouders. Voor het Kinderrechtencommissariaat is het echter een en-enverhaal. Een kind dat gehoord wil worden, zou sowieso gehoord moeten worden door de familierechter zelf. Dat is de meest wenselijke maar allicht ook de duurste oplossing.

Mogelijks zijn er andere manieren om aan deze droom tegemoet te komen. Tot op vandaag is het zo dat kinderen die gehoord willen worden, geen recht hebben op bijstand van een vertrouwenspersoon. De situatie verschilt per arrondissement. Soms wordt het toegelaten.

Dit thema staat hoog op de agenda. Het Kinderrechtencommissariaat is bereid om hierover in debat te gaan eenmaal de resultaten bekend zijn.

Caroline Vrijens voegt daaraan toe dat het er vooral om te doen is de stem van kinderen en jongeren naar voren te brengen. Veel kinderen betreuren dat hun mening als beïnvloeding wordt afgedaan. Eenmaal de analyse af is, kan worden onderzocht hoe familierechters gesensibiliseerd kunnen worden.

Over de plaats waar het hoorrecht uitgeoefend kan worden, kan worden nagedacht tijdens de verdere implementatie. Het Kinderrechtencommissariaat staat evenwel los van de rechterlijke macht en kan enkel adviseren of sensibiliseren op basis van wat kinderen en jongeren aangeven.

2.8. Vertrouwenspersoon

Caroline Vrijens heeft nog niet in detail onderzocht wat de inzet van een vertrouwenspersoon belemmert. De overheid heeft reeds ingezet op informatiemomenten en bekendmaking. Er wordt bij voorkeur gezocht in de onmiddellijke omgeving van de jongeren naar een persoon met wie de jongere zich vertrouwd voelt. Voorzieningen

geven aan dat dit niet eenvoudig of evident is bij jongeren met een zwakke context. Vanuit kinderrechtenperspectief kan het echter niet dat jongeren geen stabiele figuur buiten de voorzieningen hebben op wie ze kunnen vertrouwen.

Omdat veel jongeren er niet van op de hoogte zijn, moet er blijvend ingezet worden op informatie. Het recht op een vertrouwenspersoon moet in jongerentaal uitgelegd worden. Ook bij voorzieningen is dit recht allicht nog onvoldoende bekend. Mogelijks lijden zij ook aan koudwatervrees.

2.9. Contact met de grootouders na een echtscheiding

Caroline Vrijens bevestigt dat grootouders hun contactrecht voor een rechtbank kunnen afdwingen. Het Kinderrechtencommissariaat pleit voor een rechtstreekse toegang tot de rechtbank voor minderjarigen met behulp van pro-Deoadvocaten of een informatiepunt om dergelijke zaken aan te klagen. Als grootouders niet in actie treden, gebeurt er niets. Het klopt dat grootouders de rol van vertrouwenspersoon op zich kunnen nemen.

Sofie Van Rumst zegt dat het recht op contact tussen grootouders en kleinkinderen beter gegarandeerd is in de jeugdhulp dan bij een echtscheiding. De kans op blijvend contact zou groter zijn mochten kinderen dit recht zelf kunnen afdwingen.

2.10. Eén gemandateerde voorziening

Caroline Vrijens steunt het idee van één gemandateerde voorziening, en deelt de vrees voor schroom niet. Een overkoepelende gemandateerde voorziening moet laagdrempelig werken.

Sofie Van Rumst wijst op de duidelijkheid. Hulpverleners worstelen met hun dubbele rol van hulpverlener en poort naar de gerechtelijke hulpverlening. Allicht verklaart dat waarom bepaalde dossiers te lang in de vrijwilligheid blijven. Duidelijkheid zal ertoe leiden dat men sneller zijn verantwoordelijkheid neemt.

2.11. Opvoedingskeuzes

Caroline Vrijens bevestigt dat opvoedingskeuzes tot conflicten kunnen leiden in gezinnen. Het Kinderrechtencommissariaat neemt geen positie in en bemiddelt evenmin tussen ouders en kinderen. Het helpt door ouders en kinderen goed te informeren over kinderrechten. Het Kinderrechtencommissariaat komt niet tussen in de autonomie van ouders, tenzij kinderrechten geschonden worden.

2.12. Toestemming voor therapie

Caroline Vrijens beaamt dat rekening moet worden gehouden met de bekwaamheid van de jongere. De leeftijd wordt symbolisch op 12 jaar geplaatst maar de situatie is voor elk kind anders. In de integrale jeugdhulp is niet altijd de toestemming van beide ouders nodig. Het Kinderrechtencommissariaat blijft daar veel vragen over krijgen. Er is een brochure over. De principes moeten blijvend bekend worden gemaakt.

Sofie Van Rumst benadrukt het belang van nuance. Therapeuten vragen heel geregeld of ze therapie mogen geven aan een minderjarige van wie een van de ouders, vaak in een echtscheidingssituatie, expliciet aangeeft niet akkoord te gaan. De juridische regels zijn duidelijk: als een van de ouders duidelijk weigert moet de therapie worden stopgezet. Als een hulpverlener die op een weigering botst van oordeel is dat de jongere verdere hulp absoluut nodig heeft, is het zijn verantwoordelijkheid om de jongere door te verwijzen. Op die manier respecteert hij het ouderlijke gezag en krijgt de jongere de hulp waar hij recht op heeft.

Caroline Vrijens vult aan dat er aanklampend gewerkt kan worden wanneer de integriteit van een kind in het gedrang komt. Men kan de stap zetten naar een gemandateerde voorziening al is dat niet het meest wenselijke scenario. Kinderen in een hulpverleningstraject hebben immers baat bij steun van hun ouders en context.

2.13. Andere gezinsvormen

Caroline Vrijens weet dat de overheid overweegt onderzoek te doen naar een wijziging van het personen- en familierecht om tot een modernisering te komen die beter rekening houdt met de huidige gezinssamenstellingen.

2.14. Cliëntoverleg en beleidsparticipatie

Caroline Vrijens heeft geen antwoord op de moeilijke vraag naar de reden waarom cliëntoverleg onvoldoende benut wordt. Ze is tevreden dat Cachet en Ouderparticipatie in het Cliëntenforum ondergebracht zullen worden. Op die manier krijgen kinderen, jongeren en ouders onrechtstreeks een stem in het beleid.

2.15. Vlaamse Jeugdraad

Leen Ackaert kijkt uit naar het verticale overleg in het kader van het besluit van de Vlaamse Regering over de opmaak van het Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan. De Vlaamse Jeugdraad en het Kinderrechtencommissariaat krijgen de kans om jaarlijks overleg te plegen met de verschillende ministers van de Vlaamse Regering. De samenwerking met de Vlaamse Jeugdraad zal daardoor intenser worden.

2.16. Armoedebestrijding

Leen Ackaert verwacht een multidisciplinaire benadering van de gezinscoach. Hij/zij moet telkens vanuit het perspectief van de kinderen nagaan hoe het staat met het recht op onderwijs of vrije tijd van de kinderen, en of andere initiatieven genomen kunnen worden.

Ze betreurt dat kinderarmoede geen expliciete plaats heeft gekregen in de prioriteiten van het Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan. De minister van Jeugd rekent op minister Wouter Beke om jongeren een plaats te geven in zijn armoedebeleidspennen. De vrees leeft dat kinderarmoede, dat hele specifieke eisen stelt, ondergesneeuwd raakt. Kinderarmoede was bovendien als een van de grote aandachtspunten naar voren geschoven tijdens het Grote Prioriteitendebat, nog opgezet door voormalig minister Sven Gatz.

2.17. Groeipakket

Caroline Vrijens bevestigt dat het groeipakket door middel van sociale toeslagen het verschil kan maken voor kwetsbare gezinnen. De eerder technische vragen over dit onderwerp moeten van dichterbij bekeken worden.

2.18. Voorwaardelijke sociale voordelen

Leen Ackaert zegt dat het Kinderrechtencommissariaat altijd aan de alarmbel zal trekken wanneer sociale voorwaarden gekoppeld worden aan het gedrag van hun ouders. De overheid moet ernaar streven dat elk kind dezelfde basisvoorzieningen kan genieten.

2.19. Jeugddelinquentierecht en GAS-boetes

Caroline Vrijens verduidelijkt dat een GAS-boete een administratieve sanctie is waarmee lokale besturen overlast tegengaan. België is eerder al op de vingers getikt omdat het GAS-boetes mogelijk maakt vanaf 16 jaar. Bovendien kan de leeftijd met instemming van de gemeenteraad verlaagd worden tot 14 jaar. Het Kinderrechtencommissariaat heeft daar veel vragen bij en blijft zich verzetten tegen de neiging om de leeftijd nogmaals te verlagen. Uiteindelijk zijn het de ouders die moeten betalen. Het Kinderrechtencommissariaat gelooft in preventie en dialoog.

De spreekster kan zich beter vinden in de beslissing van de stad Roeselare om af te stappen van GAS-boetes en een tegemoetkoming te zoeken door middel van gemeenschapsdienst. Jongeren worden zo op hun verantwoordelijkheid aangesproken. Als dat op een goede manier gebeurt, kunnen jongeren daar iets uit leren. Mits er aan enkele randvoorwaarden wordt voldaan, moet dat kunnen.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Lorin PARYS,
verslaggever

Afkortingen

cgg	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
GAS	gemeentelijke administratieve sanctie
GES	gedragsstoornis en emotionele stoornis
IBO	initiatief voor buitenschoolse opvang
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MeMoQ	meten en monitoren van de pedagogische kwaliteit van kinderopvang van baby's en peuters
OCJ	ondersteuningscentrum jeugdzorg
OOOC	onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum
PAB	persoonlijkeassistentiebudget
VK	vertrouwenscentrum kindermishandeling
VN	Verenigde Naties
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten